

"Un pas més a prop de la ciutadania"

PARTICIPACIÓ I APRENTATGE SERVEI

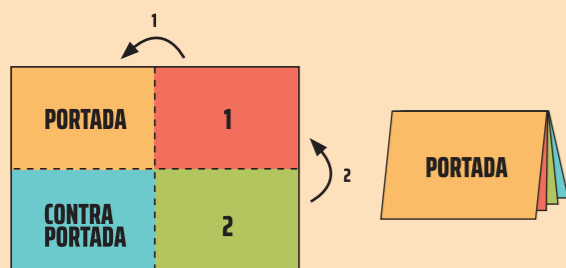

" Jo crec que si es fessin projectes com aquests, quan fóssim grans potser tots ens adonariem que hi ha coses que no les estem fent bé, i que hi ha més problemes del que en pensem. "

Mira el vídeo del projecte, aquí!

Mode de plegat:

UNIVERSITAT DE BARCELONA
 Facultat d'Educació

UNIVERSITAT DE BARCELONA
 Facultat d'Educació
 Grup de Recerca en Educació Moral (GREM)

Generalitat de Catalunya
 Departament d'Acció Exterior i Govern Obert

Construcció de xarxes de participació ciutadana a l'àmbit local a través d'experiències d'aprenentatge servei.

2019 DEMOC 00006

QUÈ ÉS L'APRENTATGE SERVEI?

"És una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo." *Centre Promotor d'Aprenentatge Servei*

"És una oportunitat d'aprenentatge participatiu que permet donar sentit i un valor afegit a allò que s'aprèn. Permet mobilitzar competències, habilitats socials, habilitats comunicatives... que acaben millorant l'entorn d'una persona concreta o d'un col·lectiu."

La ciutadania és un dret fonamental des del qual s'estableix una relació corresponsable entre una persona i la seva comunitat mitjançant la participació. L'exercici de la ciutadania és clau pel desenvolupament individual, col·lectiu i comunitari.

QUÈ ÉS LA CIUTADANIA?

"Fer un bé comú, fer quelcom que serveixi per a tothom. Un bé comú perquè tothom s'informi del que està passant, i tothom faci una mica de canvi perquè vagi millor tot."

Participar en projectes d'aprenentatge servei enforteix la unió dels i les adolescents amb el seu territori; propicia espais d'interlocució i acció ciutadana; possibilita prendre part d'un repte col·lectiu; és una experiència enriquidora que els fa sentir-se ciutadanes i ciutadans compromesos. A més, afavoreix la formació de la seva identitat ciutadana com a membres actius de la societat que prenen consciència, pensen de forma crítica i realitzen accions per transformar col·lectivament allò que es considera perjudicial i/o injust.

"El projecte d'aprenentatge servei ens fa participar a nosaltres, que ja som ciutadans. I, a banda, també està fet perquè nosaltres agafem consciència i sapiguem el que impliquen les nostres accions."

- Adolescents
- Professorat
- Entitat
- Representant Municipal

OBJECTIU DE LA GUIA

En aquesta guia trobaràs indicacions i suport per dur a terme projectes d'aprenentatge servei i fer un exercici de ciutadania activa i compromesa amb la millora del teu entorn.

QUI SOM?

Som adolescents, professorat, membres d'entitats socials, tècnics i representants municipals que volem participar directament sobre necessitats del nostre entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

Que volem...

- "Posar-li interès, ganes!"
- "Aportar alguna de les nostres qualitats a un projecte."
- "Arribar a l'alumnat. Connectar-hi des dels seus talents i valors."
- "Crear una comunitat educativa molt més àmplia, molt més extensa del que estem habituats, i com a entitats poder entrar a les aules d'una manera constant."

QUÈ FEM?

En un primer moment, observem el nostre entorn amb una mirada crítica, i ens interroguem sobre què és el que no ens agrada del nostre barri perquè no funciona bé, o quines necessitats hi ha. Ens aproximem, ens informem, ens formem una opinió de l'entorn...

Seguidament, pensem com hi podem contribuir i busquem l'aliança amb un altre centre, entitat o servei per a dur-lo a terme de forma col·laborativa. Fem una proposta i ens organitzem. Ens posem en relació amb altres agents, identifiquem punts en comú i elaborem una pla d'acció conjunta.

Així, actuem, alhora que ens formem, com a ciutadans i ciutadanes que ens impliquem en el nostre entorn, sentint-nos-hi participants i contribuint a la seva millora. Ens posem a treballar en allò que planifiquem, fem les accions i mirem d'aportar millores.

En aquest camí, ampliem també els nostres coneixements i desenvolupem actituds i valors tant socials com personals.

COM HO FEM?

En col·laboració, amb il·lusió, esforç, confiança, responsabilitat, creativitat... I amb la participació dels i les adolescents des de l'inici del projecte fins al seu tancament i difusió.

COM COMENÇAR?

1 Motivació:

- Mostrar les oportunitats de l'aprenentatge servei per a millorar la realitat i créixer com a ciutadanes i ciutadans actius i compromesos.
- Oferir la possibilitat d'escollir el tipus de projecte on participar.
- Confiar en els i les adolescents, en les seves possibilitats i competències.
- Implicar-los en la presa de decisions al llarg de tot el projecte, treballant des de l'horitzontalitat.

COM TREBALLAR?

3 Trobar sentit a allò que fem.

- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.
- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.
- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.
- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.

- Incorporar tot el que l'entitat o servei coneix de la situació.
- Interrogar-nos: Què podem fer per millorar-ho o resoldre-ho?
- Buscar entre tots i com actuar i millorar la situació.
- Triar l'acció o les accions prioritàries.

2 Buscar aliances i complicitats:

- Explorar l'entorn i connectar-hi fent aliances amb entitats o serveis amb els quals col·laborar, per treballar sobre alguna necessitat de l'entorn a partir de les nostres possibilitats.
- Elaborar-lo detalladament.
- Organitzar-se perquè amb les aportacions de tothom es pugui desplegar el servei.
- Preveure possibles obstacles i plantejar maneres de salvar-los.

3 Trobar sentit a allò que fem.

- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.
- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.
- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.
- Verbalitzar i recordar per què s'estan fent aquestes accions: el valor d'aquest servei per a la comunitat.

"També ens van servir per mostrar els problemes, però de manera molt més visual i creativa, i amb missatges que són més directes i fàcils d'entendre per la gent."

"M'ha agradat fer-les servir, ja que permeten la difusió del problema amb rapidesa, i ajuden a conscienciar la societat d'una manera visual i creativa, amb imatges impactants i missatges directes i sincers."

"Et permet compartir els teus coneixements amb altres que no han tingut la possibilitat."

"El producte final d'ajuntar amb el photoshop les campanyes que van fer i després narrar-les, locutar-les ells, el van passar per televisió del poble, i per a ells va ser un reforç positiu veure-ho publicat."

"La gent, com que sap qui som, ens demanen més coses, si tenim més propostes. Ens permet participar més a nosaltres i poder millorar més el nostre entorn."

"Des de la meua experiència, quan portes adolescents a la ràdio i a la tele és quan hem vist que ha canviat més la seva participació. És a dir, que s'han entusiasmat: "Ostres, que m'està entrevistant la tele i que el que he fet és important perquè, si no, no estaria en aquest espai"."

• Mantenir les actituds d'esforç, responsabilitat, perseverança, il·lusió...

4 Avaluació, continuïtat i reconeixement.

- Realitzar un acte amb la participació de totes les persones implicades:
  - Fer balanç del servei dut a terme.
  - Destacar forteses del servei i aspectes a millorar.
  - Explorar possibles maneres de mantenir-lo.
  - Reconèixer la contribució de tothom, especialment l'exercici de ciutadania dels i les adolescents.

ACTITUDS I VALORS QUE S'ACTIVEN

"El que més se'ls activa és el compromís, les ganes de compartir; l'empatia, posar-se al lloc dels altres, escoltar més; ser més tolerants. També ser més responsables i més conscients d'allò que fan i dels resultats d'allò que fan."

"Un punt de confiança i coresponsabilitat. O sigui, la sinèrgia que s'acaba establint quan una entitat et fa confiança, aposta per tu, adolescent, per poder tirar endavant alguna cosa. I aquest vincle de confiança i coresponsabilitat compartida, trobo que li dona aquest plus de valor afegit."

"Que l'alumnat, des de la seva pròpia autonomia, sigui conscient que pot proposar actuacions per millorar una problemàtica que hem estat treballant. I soc jo, amb el meu grup de persones, qui fa aquesta proposta, qui la pensa i qui la porta a la pràctica. Capacitat de dir: "Ei! No esperis que et donin les solucions des de fora". Tu pots proposar-les i portar-les a terme."

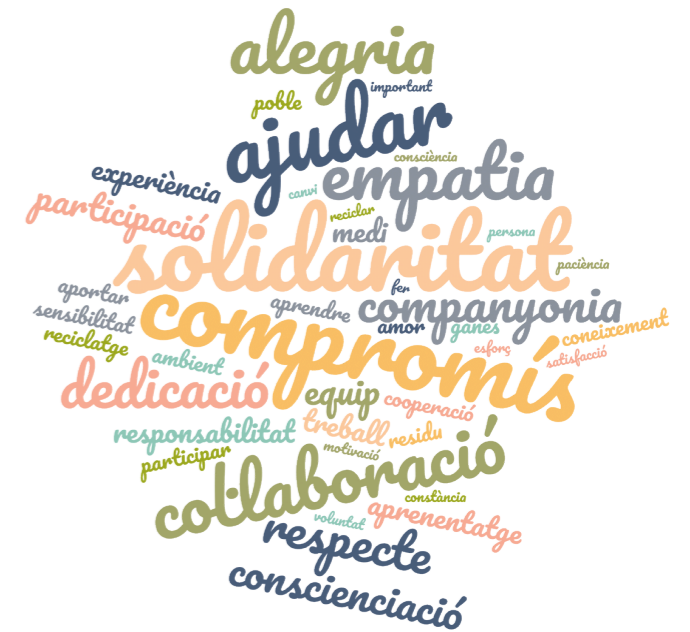
Dur a terme projectes d'aprenentatge servei cristal·litza en valors i actituds tant individuals com socials. Afavoreix aprenentatges de llarga durada que donen forma a un estil de ciutadania crítica, col·laborativa, implicada, responsable i il·lusionada perquè el canvi és possible.

"M'ha aportat uns valors com el compromís, la dedicació i l'ajuda envers els altres."

"M'he adonat de tot el que es pot fer per ajudar el món i que qualsevol petit detall compta."

"Ens hem fet més responsables dels nostres actes, de les nostres accions... Sabem el que impliquen."

"Respecte, empatia, el sentit d'ajudar altres persones. Això t'ho portes i ho millores encara més."

CINC FORTALESES A DESTACAR

Les forteses de l'aprenentatge servei tenen a veure amb la unió dels seus tres components: necessitat social, aprenentatge i servei. Per això, és una experiència que tothom hauria de poder viure en algun moment...

1 Participació

"A les nostres edats ho hem de tenir davant, viure-ho per realment adonar-nos que podem participar, que podem sumar, que podem formar part d'un projecte."

"Els projectes d'aprenentatge servei són participatius si o sí. Els i les alumnes, des del minut 1, tant amb la programació del projecte, com a la pròpia execució i durant el decurs del projecte, són protagonistes i participen. És un exercici de ciutadania activa que et permet subratllar el capital social que tenim a les aules."

2 Aprenentatge

"A partir del que estem estudiant ho apliquem a un projecte social. Això ens fa guanyar dues coses: primer, consolidar el tema que estiguem treballant a l'escola, i després, en fer-ho ens enriqueix de molts valors."

"Permet sortir de l'institut i conèixer els veïns i veïnes, conèixer la gent gran del teu barri, conèixer altres persones i establir relacions més enllà de la teoria, del que t'ensenyen els llibres. És una realitat viva i això crec que marca molt."

Adolescents

Professorat

Entitat

Representant Municipal

3 Vitalisme

"Hi ha moltes maneres per fer-ho, hem fet activitats molt entretingudes i pràctiques. No ha estat tota l'estona el mateix."

"Cadascú posava la seva pròpia part. Col·laborar ajuda al fet que facis millor el servei de respecte pel poble."

4 Experimentació

"M'ha agradat que hàgim pogut mirar més a fons el tema i examinar-ho tot millor. També, perquè hem sabut sempre què estàvem fent i per què."

"Coses que s'han vist a la classe d'història els entra per una orella i els surt per una altra. Però que entenguin el perquè, el context històric i geogràfic, i que això serveixi per després iniciar una campanya... Aleshores veuen la utilitat de l'aprenentatge que estan fent."

5 Presa de consciència

"Jo, si no hagués estat per l'aprenentatge servei, no crec que m'hagués plantejat tantes coses. A part de l'experiència, et dona la consciència que hi ha gent que ajuda, que pots fer això. I fas com un clic."

"Agafen molta consciència, les persones que hi participen. I no només l'alumnat, també el professorat. I aquest és un altre gran llegat que et deixa, que creus que pots canviar les coses, encara que siguin molt petites."

TECNOLOGIES DIGITALS, PARTICIPACIÓ I APRENENTATGE SERVEI

Les tecnologies digitals poden enriquir la participació ciutadana en els projectes d'aprenentatge servei ja que:

- Afavoreixen la construcció de coneixements i la presa de consciència en les i els participants.
- Enforteixen la difusió del projecte i dels seus resultats, contribuint a la formació de la comunitat i a la seva conscienciació.
- Amplifiquen el treball en xarxa i les aliances entre entitats i serveis.

